

Sygn. akt II Ca 770/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 grudnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Jerzy Dydo

Sędziowie: SO Agnieszka Terpiłowska

SO Alicja Chrzan

Protokolant: Agnieszka Ingram - Ciesielska

po rozpoznaniu w dniu 17 grudnia 2015 r. w Świdnicy

na rozprawie

sprawy z powództwa **M. S.**

przeciwko **Z. D.**

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Wałbrzychu

z dnia 16 czerwca 2015 r., sygn. akt I C 3082/14

I. zmienia zaskarżony wyrok w części w ten sposób, że pozbawia wykonalności co do kwoty 1.654,68 zł tytuł wykonawczy w postaci wyroku Sądu Rejonowego w Wałbrzychu z dnia 27 lutego 2014r. sygn. akt IC 1942/13 zaopatrzony w klauzulę wykonalności w dniu 19 listopada 2014r. (pkt.I), znosi wzajemnie pomiędzy stronami koszty postępowania (pkt II);

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. znosi wzajemnie pomiędzy stronami koszty postępowania apelacyjnego.

(...)

UZASADNIENIE

Powódka M. S. wniosła o:

1. pozbawienie w stosunku do powódki w całości wykonalności tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Rejonowego w Wałbrzychu z dnia 27 lutego 2014r. (I C 1942/13) oraz wyroku Sądu Okręgowego w Świdnicy z dnia 9 października 2014r. (II Ca 560/14) opatrzonego klauzula wykonalności postanowieniem Sądu Okręgowego w Świdnicy z dnia 19 listopada 2014r.;

2. zabezpieczenie powództwa;
3. zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania według norm.

W uzasadnieniu pozwu powódka wskazała, iż pismem z dnia 26 listopada 2014r. Komornik Sądowa K. R. zawiadomiła powódkę o wszczęciu egzekucji na podstawie tytułu wykonawczego opisanego w petitum pozwu. Powódka w dniu 21 października 2014r. zapłaciła pozwanemu kwotę 1.654,68 zł tytułem kosztów procesu przed Sądem Rejonowym w Wałbrzychu. Wcześniej w dniu 11 października 2014r. złożyła do Sądu Okręgowego w Świdnicy zażalenie na postanowienie w przedmiocie kosztów postępowania apelacyjnego zawarte w wyroku z dnia 9 października 2014r.. Sąd Okręgowy w Świdnicy postanowieniem z dnia 17 listopada 2014r. zmienił postanowienie z dnia 9 października 2014r. w ten sposób, że wniosek Z. D. o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego oddalił i zasądził od Z. D. na rzecz M. S. kwotę 180 zł kosztów postępowania zażaleniowego. Z. D. koszty te zapłacił w dniu 29 listopada 2014r.. Roszczenie o zapłatę kwoty 2.700 zł na jego rzecz wygasło. Powódka podniosła, iż po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiły zdarzenia w związku z którymi roszczenie stwierdzone tytułem egzekucyjnym wygasło bądź nie może być egzekwowane. Pierwszym zdarzeniem jest zapłata przez powódkę kosztów postępowania zasądzonych wyrokiem Sądu Rejonowego w Wałbrzychu z dnia 27 lutego 2014r. w kwocie 1.654,68 zł, drugim zmiana przez Sąd Okręgowy swojego orzeczenia w przedmiocie kosztów procesu.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o:

1. oddalenie powództwa w całości;
2. zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania według przedłożonego zestawienia kosztów lub według norm przepisanych.

W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew pozwany podniósł, iż Sąd Okręgowy w Świdnicy dokonał pomyłki wydając pozwanemu Z. D. wyrok co do kosztów sądowych na kwotę 2.700 zł wraz z klauzulą wykonalności. Z tego powodu została skierowana sprawa do komornika sądowego. Jednak po dwóch dniach po informacji z Sądu jeszcze tego samego dnia został wysłany wniosek o wstrzymanie egzekucji. Tego samego dnia została przelana kwota 180 zł.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 16 czerwca 2015r. Sąd Rejonowy w Wałbrzychu oddalił powództwo i zasądził powódki M. S. na rzecz pozwanego Z. D. kwotę 551, 62 zł (pięćset pięćdziesiąt jeden złotych, 62/100) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd pierwszej instancji ustalił następujący stan faktyczny:

Sąd Okręgowy w Świdnicy wyrokiem z dnia 09.10.2014 r (II Ca 560/14) oddalił apelację powódki od wyroku Sądu Rejonowego w Wałbrzychu w sprawie I C 1942 /13 i zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 2.700 tytułem kosztów postępowania. W dniu 11.10.2014r. powódka złożyła do Sądu Okręgowego w Świdnicy zażalenie na postanowienie Sądu w przedmiocie kosztów postępowania apelacyjnego zawarte w wyroku z dnia 09.10.2014 r. Sąd Okręgowy w Świdnicy postanowieniem z dnia 17.11.2014r. zmienił postanowienie Sądu Okręgowego w Świdnicy w przedmiocie kosztów postępowania apelacyjnego zawarte w wyroku z dnia 09.10.2014 r w ten sposób, że wniosek Z. D. o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego oddalił i zasądził od Z. D. na rzecz M. S. kwotę 180 zł kosztów postępowania zażaleniowego. Z. D. koszty te zapłacił w dniu 29.11.2014r. w tym samym dniu cofnął też wniosek egzekucyjny przeciwko powódce wszczęty na podstawie wydanego mu przez Sąd Okręgowy na skutek pomyłki klauzuli wykonalności z dnia 19.11.2014r. na nieprawomocny jeszcze postanowienie w przedmiocie zasądzonych kosztów postępowania zawarte w wyrok Sądu Okręgowego w Świdnicy z dnia 09.10.2014 r .

Powód wystąpili z wnioskiem o wszczęcie egzekucji w dniu 31.12.2014r. Wniosek złożył do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Wrocławia – Śródmieście E. K. tylko w zakresie kosztów postępowania klauzulowego w wysokości 12 zł.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd pierwszej instancji uznał, iż powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie i jako takie podlegało oddaleniu. Roszczenie powódki w ocenie Sądu pierwszej instancji znajduje oparcie w przepisie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. stanowiącym, że dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane. Sąd pierwszej instancji przyjął, iż w sprawie poza sporem pozostawał fakt, że tytuł wykonawczy w postaci wyroku Sąd Okręgowy w Świdnicy z dnia 09.10.2014 r (II Ca 560/14), w którym Sąd zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 2.700 tytułem kosztów postępowania nie istniał od samego początku bowiem został nadany na nieprawomocne orzeczenie, które następnie zostało w tym zakresie zmienione postanowieniem z dnia 17.11.2014 r. Świadomość tą ma również pozwany. Wszczęcie przez niego egzekucji przed Komornikiem E. K. dotyczy kosztów postępowania klauzulowego. Koszty te wywołane są postępowaniem klauzulowym i nie stanowią podstawy do pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego. W sprawie Sąd pierwszej instancji uznał, iż nie ma tytułu wykonawczego, którego mógłby pozbawić klauzuli wykonalności. Powództwa przeciwegzekucyjne należą do powództw o ukształtowanie prawa i stanowią środek prawny niweczący skutki prawomocnego orzeczenia. Celem zaś powództwa opozycyjnego jest udaremnienie możliwości przeprowadzenia jakiegokolwiek egzekucji na podstawie określonego tytułu wykonawczego. Powództwo z art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c. umożliwia dłużnikowi merytoryczną obronę przed egzekucją. Jeżeli zobowiązanie na skutek zapłaty lub innego zdarzenia przestało istnieć, tytuł nie jest już zdolny do bycia egzekwowanym (por. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 5.03.2014 r., I ACa 796/13, LEX nr 1444714). Dłużnik może żądać pozbawienia (ograniczenia) wykonalności tytułu wykonawczego tak długo, jak długo zachodzi możliwość jego wykonania. Zatem tylko istnienie możliwości wykonania tytułu wykonawczego, czyli zdolność do egzekucji, pozwala na wystąpienie z powództwem zmierzającym do uniemożliwienia prowadzenia egzekucji z tego tytułu wykonawczego. Z punktu widzenia skuteczności i zasadności powództwa opozycyjnego, o którym mowa w art. 840 § 1 k.p.c., decydującym jest stan istniejący w chwili zamknięcia rozprawy (art. 316 k.p.c.). Jeżeli zatem w tej dacie tytuł wykonawczy nie istniał z racji zmiany postanowienia Sądu Okręgowego, powództwo przeciwegzekucyjne, obejmujące żądanie pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności stało się bezprzedmiotowe i wobec tego nie mogło zostać uwzględnione. Podstawą powództwa opartego na normie z przepisu art. 840 § 1 k.p.c. nie jest właściwa dla środków zaskarżenia kwestia wadliwości orzeczenia sądowego lub innego tytułu egzekucyjnego, lecz zasadność i wymagalność obowiązku stwierdzonego tym tytułem (por. wyrok Sądu Najwyższego z 12 grudnia 1972 r., sygn. akt II PR 372/72). Powództwo o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego umożliwia dłużnikowi merytoryczną obronę przed egzekucją. Kognicją sądu w tym postępowaniu nie są objęte zarzuty formalne związane z nadaniem tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności. Uchybienia formalne popełnione przez sąd w toku postępowania co do nadania klauzuli wykonalności (art. 771 pkt 1 k.p.c.) dłużnik może zwalczać w drodze zażalenia (art. 795 k.p.c.).

Sąd pierwszej instancji przyjął, iż w świetle powyższych rozważań, na podstawie stanu faktycznego sprawy brak było podstaw do pozbawienia wykonalności nie istniejącego tytułu wykonawczego i jako takiego nieegzekwowanego i powództwo należało oddalić.

O kosztach procesu Sąd pierwszej instancji orzekła na podstawie art. 98 k.p.c. Pełnomocnik powoda wniósł o zwrot kwoty 551,62 zł tytułem stawiennictwa w Sądzie w dniu 16.06.2015r. W myśl art. 98 § 2 zdanie drugie k.p.c. suma kosztów przejazdów i równowartość utraconego zarobku nie mogła przekraczać wynagrodzenia jednego adwokata wykonującego zawód w siedzibie sądu procesowego. Wynagrodzenie to wynosiło natomiast, mając na względzie wskazaną przez powoda w pozwie wartość przedmiotu sporu 600 zł. (§ 6 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163 poz. 1348 ze zm.).

Apelację wniosła powódka zaskarżając wyrok w całości, zaskarżonemu wyrokowi zarzucając naruszenie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. poprzez przyjęcie, iż dokonanie przez powódkę zapłaty po powstaniu tytułu egzekucyjnego, a przed nadaniem klauzuli wykonalności oraz zmiana orzeczenia o kosztach przez Sąd Okręgowy w Świdnicy po powstaniu tytułu egzekucyjnego nie są zdarzeniami uzasadniającymi pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności.

Mając powyższe na uwadze powódka wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i pozbawienie w stosunku do powódki w całości wykonalności tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Rejonowego w Wałbrzychu z dnia 27 lutego 2014r. (I C 1942/13) oraz wyroku Sądu Okręgowego w Świdnicy z dnia 9 października 2014r. (II Ca 560/14) opatrzonego klauzula wykonalności postanowieniem Sądu Okręgowego w Świdnicy z dnia 19 listopada 2014r. i zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania przed sądem pierwszej instancji według norm przepisanych oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy ustalił dodatkowo:

Wyrokiem z dnia 27 lutego 2014r. Sąd Rejonowy w Wałbrzychu w sprawie o sygn. akt I C 1942/13 oddalił powództwo M. S. (pkt I) i zasądził od powódki na rzecz pozwanego Z. D. kwotę 1.654,68 zł (pkt II). Bezspornym w sprawie pozostawało, iż koszty te zostały zapłacone przez powódkę.

(dowód: wyrok SR w Wałbrzychu z dnia 27.02.2014r., sygn. akt I C 1942/13).

Sąd Okręgowy zważył:

Apelacja jedynie w części była zasadna.

Sąd Okręgowy poczynił dodatkowe ustalenia faktyczne w sprawie w pozostałym zakresie przyjmując ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd pierwszej instancji za własne.

Powódka wniosła o pozbawienie wykonalności w całości tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Rejonowego w Wałbrzychu z dnia 27 lutego 2014r. (IC 1942/13) oraz wyroku Sądu Okręgowego w Świdnicy z dnia 9 października 2014r. (II Ca 560/14) opatrzonego klauzula wykonalności postanowieniem Sądu Okręgowego w Świdnicy z dnia 19 listopada 2014r. Klauzula wykonalności została nadana obu wyrokom w częściach nadających się do egzekucji (tj. co do kosztów procesu). Postanowieniem z dnia 17 listopada 2014r. Sąd Okręgowy w sprawie o sygn. akt II Ca 560/14 na skutek zażalenia powódki zmienił własne postanowienie w przedmiocie kosztów postępowania apelacyjnego w ten sposób, że wniosek o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego oddalił i zasądził od pozwanego na rzecz powódki koszty postępowania apelacyjnego – i ten tytuł został opatrzony klauzulą wykonalności w dniu 27 listopada 2014r.

Klauzula wykonalności nadana przez Sąd Okręgowy nie może zostać wzruszona w drodze zażalenia – zatem opatrzenie tytułu egzekucyjnego klauzulą nie może być weryfikowane tym środkiem zaskarżenia i tytuł w części dotyczącej wyroku Sądu pierwszej instancji nadal pozostaje tytułem wykonawczym.

Zasadnie Powódka domagała się pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego w postaci pkt. II wyroku z dnia 27 lutego 2014r. Sądu Rejonowego w Wałbrzychu w sprawie o sygn. akt I C 1942/13. Dobrowolne bowiem spełnienie świadczenia przez dłużnika po uzyskaniu przez wierzyciela tytułu wykonawczego nie wyklucza wytoczenia przez dłużnika powództwa o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności na podstawie art 840 k.p.c. (por. wyrok SN z dnia 4 listopada 2005 r., V CK 296/05, Legalis). W uzasadnieniu cytowanego orzeczenia Sąd Najwyższy wskazał, iż prezentowane jest w orzecznictwie Sądu Najwyższego stanowisko, że dłużnik traci prawo do wytoczenia powyższego powództwa z chwilą wyegzekwowania przez wierzyciela świadczenia objętego tytułem wykonawczym. Jednakże, tylko w sytuacji, gdy świadczenie zostało uzyskane w drodze postępowania egzekucyjnego. W następstwie bowiem skutecznie przeprowadzonego postępowania egzekucyjnego gaśnie wykonalność tytułu wykonawczego i nie jest możliwe ponowne egzekwowanie świadczenia w oparciu o ten sam tytuł wykonawczy. Nie gaśnie jednak możliwość wykonania tytułu w sytuacji dobrowolnego spełnienia świadczenia przez dłużnika i istnieje potencjalna możliwość jego wyegzekwowania (art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.). Zapłata świadczenia wynikającego z tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Rejonowego w Wałbrzychu z dnia 27 lutego 2014r. sygn. akt IC 1942/13 (pkt II) nie była kwestionowana przez pozwanego. W dalszym ciągu zatem istniała możliwość egzekwowania świadczenia na podstawie powołanego

tytułu wykonawczego a niewątpliwie zaistniały materialnoprawne przesłanki przewidziane treścią art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. – zobowiązanie wygasło. W tym zakresie zaskarżony wyrok podlegał zmianie na podstawie art. 386 §1 k.p.c.

Bezzasadna natomiast pozostaje apelacja w części w jakiej Sąd pierwszej instancji oddalił powództwo, co do pozbawienia wykonalności tytułu egzekucyjnego w postaci wyroku Sądu Okręgowego w Świdnicy z dnia 9 października 2014r. (II Ca 560/14). Jak wskazano wyżej na skutek zażalenia postanowienie opatrzone klauzulą wykonalności zostało następnie zmienione i nie funkcjonuje w obrocie prawnym. Bezprzedmiotowe pozostaje zatem żądanie pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego opartego na tytule egzekucyjnym nie istniejącym w obrocie (por. postanowienie SN z dnia 15 maja 2014 r., IV CZ 20/14, Legalis). Podstawą żądania opartego na treści art. 840 §1 pkt 2 k.p.c. mogą być jedynie takie zdarzenia materialnoprawne wymienione w treści przepisu lub podobne, które skutkują wygaśnięciem zobowiązania lub niemożność jego egzekwowania. Bezzasadny pozostaje zatem zawarty w apelacji zarzut naruszenia powyższego przepisu. Mając powyższe na uwadze apelacja podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

W związku ze zmianą wyroku zmianie uległo również rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu. Powódka wygrała proces co do jednego z roszczeń (w zakresie pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego opartego na jednym z dwóch tytułów egzekucyjnych). Sąd Okręgowy zatem przyjął, iż żądanie pozwu zostało uwzględnione w połowie i w połowie strony powinny ponieść uzasadnione koszty procesu zarówno przed pierwszą jak i drugą instancją. Koszty te w oparciu o treść art. 100 k.p.c. stosownie do wyniku postępowania przed Sądem pierwszej instancji jak i przed Sądem drugiej instancji w związku z powyższym zostały wzajemnie zniesione.

(...)